

De stille ommekeer voor vrouwen in de kerk

Anne Vandenhoeck & Annemie Dillen

Docent en hoogleraar theologie en religiewetenschappen (KU Leuven).

Anne Vandenhoeck en Annemie Dillen wijzen erop dat Vlaamse katholieke vrouwen steeds meer taken beginnen op te nemen binnen de kerk: van preken tot zegenen. Volgt de top de basis?

Het paasverhaal laat de centrale rol van vrouwen zien aan het begin van de christelijke traditie. In het evangelie van Johannes is het Maria Magdalena die op paasmorgen naar het graf van Jezus gaat, het leeg aantreft en voor het eerst de levende Jezus ontmoet. Bijgevolg werd ze in de eerste eeuwen van het christendom dé apostel onder de apostelen genoemd. Die centrale rol voor vrouwen is in de loop van de geschiedenis van de katholieke kerk steeds opnieuw naar de achtergrond verdrongen.

Pasen anno 2021. Vrouwen worden nog steeds buitengesloten uit de ambten in de katholieke kerk door een exclusief mannelijke hiërarchie. Veel buitenstaanders staan terecht kritisch tegenover het feit dat vrouwen niet gewijd mogen worden. Voor veel katholieke vrouwen is dat een buitengewoon pijnlijke ontkenning van de eigen roeping. De kerkelijke houding wijst voor hen op een aanhoudende geslotenheid voor vernieuwing die onderbouwd wordt met machtsargumenten in een theologisch jasje. In haar lezersbrief in deze krant ([DS 19 maart](#)) vraagt Agnes Pas zich af wanneer de bisschoppen het zullen opnemen voor vrouwen die priester willen worden.

Maria 2.0

In de ons omringende landen zijn er enkele activistische groepen die willen wegen op het beleid van de katholieke kerk rond de wijding van vrouwen. In Duitsland veroorzaakte de beweging Maria 2.0 ophef door een wijdverspreide staking van vrouwen in alle kerkwerk. In Frankrijk is er het comité de la jupe, een groep die ontstond als reactie op de

vrouwonvriendelijke uitspraak van kardinaal André Vingt-Trois in 2008. Hij zei dat het moeilijk was om gevormde vrouwen te vinden en dat een rok dragen niet voldoende was om in de kerk te werken. Het comité de la jupe liet onlangs zeven vrouwen solliciteren voor functies die alleen toegankelijk zijn voor mannen.

Vlaamse katholieke vrouwen staan niet langer op de barricades te roepen naar mensen die niet zien of horen willen – velen hebben in stilte doorgewerkt

In Vlaanderen is het publieke activisme rond de toelating van vrouwen in alle functies in de kerk afgezwakt. Velen waren het beu om steeds maar tegen een glazen plafond te stoten. Als gevolg identificeren zij zich minder met de leer van de kerk of hebben ze de kerk stilzwijgend verlaten.

Maar diegenen die gekozen hebben om te blijven, hebben – bijna ongemerkt voor het grote publiek – gewerkt aan een stille ommekeer. Wanneer mensen in contact komen met een geloofsgemeenschap, zullen ze vaak eerst een vrouw in een leidinggevende functie ontmoeten.

Ben je opgenomen in een zorgvoorziening en wens je een gesprek over de zin van wat je overkomt of een ritueel? De zorgpastor is meer dan waarschijnlijk een vrouw. Ontvangt je kind het vormsel? De catechist is naar alle waarschijnlijkheid een vrouw. Bezoek je een weekendviering in een eerder progressieve geloofsgemeenschap? Grote kans dat een van de voorgangers een vrouw is. Vrouwen doen begrafenisvieringen, preken en zegenen en de overgrote meerderheid van de betrokkenen vindt dat normaal. Ook in de hoogste beleidsorganen in de Vlaamse bisdommen zijn ondertussen vrouwen aanwezig.

Uitsluiting vermijden

Vlaamse katholieke vrouwen die zich geroepen voelen, staan niet langer op de publieke barricades te roepen naar mensen die niet zien of horen willen. Ze hebben gewoon doorgedaan en daardoor zijn anderen gewoon geraakt aan wat ze doen.

De toekomst van de katholieke kerk in het Westen zal staan of vallen met de waardering voor en integratie van wat er aan de basis gebeurt. De kerk heeft, net zoals vele andere instellingen in de samenleving, nog veel stappen te zetten om uitsluiting te vermijden op basis van gender, afkomst, seksuele voorkeur en leeftijd. De vraag is niet of de basis de top zal blijven voorbijsteken, maar wel of de mensen met beslissingsmacht bereid zijn om de weg van de basis in te slaan.

Ondertekenaars

Mee ondertekend door Mia De Meyer (oud-voorzitter beroepsvereniging zorgpastores), Christa Damen, (voorzitter IPB), An Mollemans (vicariaal verantwoordelijke aartsbisdom), Ilse Van Gorp (adjunct vicariaat Caritas Brugge), Marijke Vanhoutte (inspecteur-adviseur r.-k. godsdienst), Veronique Malfrere (inspecteur-adviseur r.-k. godsdienst), Kolet Janssen (auteur), Ine Pauwels (zorgpastor), Carine Devogelaere (religieuze, coördinator IPB), Agnes Pas (oud-voorzitter IPB), Eva Vromman (godsdienstleerkracht), Hannah Dossche (pastor UP KU Leuven), Els Agten (stafmedewerker bisdom Hasselt), Judith Cockx (KU Leuven), Josian Caproens (voorzitter Europees Lekenforum), Kristien Henderickx (coördinator beroepsvereniging zorgpastores), Tinne Pittoors (pastor UP KU Leuven), Goedele Miseur (zorgpastor), Renée Thijssen (pastor UP KU Leuven), Anne Gessler (zorgpastor), Rita

Boeren (medewerker ATTENT bisdom Antwerpen), Eveline Vanderheijden (zorgpastor), Griet Van Coillie (parochieassistente), Anne Donné (zorgpastor), Lieve Van Driessen (parochieassistente), Sylvie Wullus (vrijwilliger parochie), Petra Mussche (parochieassistente), Roos Maes (Vrouw en Geloof), Svenja Roevens (pastor UP KULeuven).